

Avrupa Birliği'nin Rusya'ya Yönelik Yaptırımları: Dış Politika Aracı Olarak Yaptırımlar¹

Araştırma Makalesi/Research Article

Ayşe Gülce UYGUN*

ÖZET

Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesi (2022) Avrupa Birliği (AB) sınırlarında tehdit yaratmış ve AB ülkelerinin kararlı bir biçimde tepki göstermelerine neden olmuştur. Birliğin harekete geçme hızı, üye devletlerin ortak hareket etme kararlığı ve söylemleri eyleme dökme kapasitesi alışıl gelmişin dışında seyretmiştir. Bu durum, bir taraftan, AB dış politikasındaki çok sesli ve dağınık görünüme vurgu yapanlar açısından beklenmedik bir gelişme olarak görülmekle birlikte, diğer taraftan, AB'nin 2014'ten beri Rusya'ya uyguladığı yaptırımları ve genel yaklaşımını yakından takip edenler için çok şaşırtıcı bulunmamıştır. Ukrayna'ya askeri müdahalesi sonrası Rusya dünyada en çok yaptırım uygulanan devlet konumuna gelmiş, bu süreçte AB Rusya'ya karşı en hızlı, en kapsamlı ve sayıca en fazla yaptırım kararı alan aktörlerden biri olmuştur. 2014 Kırım'ın ilhaki sonrası olumsuz seyreden AB-Rusya ilişkileri ve halihazırda uygulanan kısıtlayıcı önlemler yerini eşi benzeri görülmemiş yaptırımlara bırakmıştır. AB Şubat 2022'den itibaren bir yıl içinde Rusya'ya yönelik on farklı yaptırım paketi açıklamış, bu yaptırımlara Rusya'nın dezenformasyon aktörlerini de eklemiştir. Bu çalışmanın amacı AB'nin yaptırım rejimini incelemek, yaptırımların hukuki ve kurumsal yapısını ortaya koymak ve motivasyonlarını değerlendirmektir. Bu bağlamda çalışmada yaptırımlar Avrupa Birliği'nin dış politika aracı olarak ele alınmakta ve dezenformasyon enstrümanları olarak tanımlanan Rusya medya kuruluşlarına yönelik yaptırımlar çalışmanın odağına yerleştirilmektedir. Çalışmanın temel argümanı ise AB'nin bu aktörleri güvenliğine, demokrasisine ve düzenine tehdit olarak algıladığı ve Birlik içinde ve yakın çevresinde istikrarı sağlamanın yollarından birinin Rusya kaynaklı bilgi akışını kısıtlamak olduğudur.

Anahtar Kelimeler: *AB Dış Politikası, Yaptırım, Kısıtlayıcı Önlem, AB-Rusya İlişkileri, Dezenformasyon*

JEL Kodları: *F51, F55, N40, N44*

European Union Sanctions on Russia: Sanctions as A Foreign Policy Tool

ABSTRACT

Russia's military intervention in Ukraine in 2022 brought a threat to the European Union (EU) on its borders and a determined reaction to its immediate agenda. The speed of action of the Union, the determination to act together with member states, and its capacity to put discourses into action have been unusual. On the one hand,

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Çanakkale, Türkiye, gulceuygun@comu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5072-2333>

this situation was an unexpected development for those who emphasized the polyphonic and disorganized nature of EU foreign policy, on the other hand, it was not too surprising for those who closely followed the EU sanctions against Russia and its general approach since 2014. Since its military intervention in Ukraine, Russia has become the most sanctioned state in the world, and the EU has become one of the actors that took the fastest, most comprehensive, and most numerous sanctions against Russia. The EU has announced ten consecutive sanctions packages against Russia in a year, including Russia's disinformation actors to these sanctions. This study aims to examine the EU sanctions regime, reveal the legal and institutional structure of the EU sanctions, and evaluate their motivations. This article considers sanctions as a foreign policy tool of the EU. It focuses on sanctions against Russian media organizations, defined as disinformation instruments. The study claims that the EU perceives these actors as a threat to its security, democracy, and order, the EU imposes sanctions to restrict the flow of information originating from Russia as one of the methods of maintaining stability in the Union and its immediate neighborhood.

Keywords: *EU Foreign Policy, Sanctions, Restrictive Measures, EU-Russia Relations, Disinformation*

JEL Codes: *F51, F55, N40, N44*

* *Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.*

GİRİŞ

Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, Avrupa Birliği (AB) açısından sınırlarında silahlı bir çatışmadan kaynaklı bir tehdit yaratmış ve dolayısıyla kararlı bir tepki doğurmuştur. Takip eden süreçte, harekete geçme hızı, ortak hareket etme kararlılığı ve söylemleri eyleme dökme kapasitesi alışlagelmişin dışında seyretmiştir. Bu durum, bir taraftan, AB dış politikasındaki çok sesli ve dağınık görünüme vurgu yapanlar açısından beklenmedik bir gelişme olarak görülmekle birlikte, diğer taraftan, AB'nin 2014'ten beri Rusya'ya uyguladığı yaptırımları yakından izleyenler için çok şaşırtıcı bulunmamıştır (Cardwell ve Moret, 2022). Zira, AB-Rusya ilişkileri 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasına rastlayan resmi başlangıcından itibaren karmaşık ve iki aktör açısından da sorunlu bir seyir izlemiştir. Özellikle, AB'nin 2004 doğu genişlemesi ile eski Sovyet Bloku üyelerinin Birliğe dahil olması güvenlik endişelerini iki taraf için de pekiştirmiştir.

İkili ilişkileri çıkmaza sokan gelişme 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ile tetiklenen Ukrayna krizi olmuştur. Bu tarihten itibaren ilişkiler gerilemiş, AB'nin uyguladığı yaptırım rejimi, Minsk Antlaşmalarının uygulanmaması, Rusya'nın geri adım atmaması, AB'nin pragmatik ilkeli yaklaşım ile yaptırım rejimi ile işbirliğini bir arada sürdürme çabasına rağmen gergin seyretmiştir. 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesi ile başlayan savaş ise AB'nin halihazırda uyguladığı yaptırımlara yenilerini eklemesine sebep olmuştur. AB yaptırımlarının amaçları Rusya'nın ekonomik temelini zayıflatmak, onu kritik teknolojilerden ve pazarlardan mahrum bırakmak ve savaşma kabiliyetini önemli ölçüde azaltmak olarak açıklanmıştır (European Council, 2022b).

Yaptırımlar (ya da AB'nin resmî belgelerinde yer aldığı şekliyle kısıtlayıcı önlemler)¹ AB'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın (ODGP) hedeflerini destekleme araçlarından biridir (EEAS, 2021). Bunlar arasında AB'nin değerlerinin, temel çıkarlarının ve güvenliğinin korunması; demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve uluslararası hukuk ilkelerini pekiştirmek ve desteklemek; barışı korumak, çatışmaların önlenmesi ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesi yer almaktadır. Bu açıdan AB, yaptırımları/ kısıtlayıcı önlemleri dış politika aracı olarak kullanmaktadır.

AB üç tür yaptırım rejimi uygulamaktadır (EEAS, 2021): İlki, AB'nin, kendi hukukuna aktardığı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) tarafından uygulanan yaptırımları, ikincisi AB'nin daha katı ve ek önlemler uygulayarak güçlendirdiği BMGK yaptırımlarını (karma yaptırımlar) ve sonuncusu ise AB'nin tamamen özerk/otonom olarak uygulamaya karar verdiği yaptırım rejimlerini içermektedir. Bu çalışma kapsamında üçüncü tür yaptırım rejimine odaklanılmakta; AB'nin özerk/otonom bir aktör olarak Rusya'ya uyguladığı yaptırım rejimi incelenmektedir.

Çalışmada, AB'nin Rusya'ya yönelik yaptırımları ve kısıtlayıcı önlemleri, dezenformasyon aktörlerine yönelik yaptırımlar ekseninde ele alınmaktadır. AB, Rusya'nın genel olarak dezenformasyonu kendisine ve demokrasisine karşı "bir silah olarak kullandığı" (European Commission, Press Release, 2022) ve Ukrayna'ya saldırısı özelinde ise sistematik bilgi manipülasyonu ve dezenformasyonu "operasyonel bir araç olarak" kullandığı (Council of the EU, 2022) iddialarında bulunmaktadır. Ayrıca, AB, Rusya'nın hem AB üye devletlerini hem de komşularını "istikrarsızlaştırma stratejisini geliştirmek için sistematik, uluslararası bir dezenformasyon, bilgi manipülasyonu ve gerçekleri çarpıtma kampanyası yürütmekte" olduğunu ileri sürmektedir (European Council, 2022b). Buna karşı koymak için AB, Kremlin destekli birkaç dezenformasyon kuruluşunun yayın faaliyetlerini ve lisanslarını askıya almıştır (Council of the European Union, 2022). Rus hükümeti ve bağlantılı aktörler tarafından dezenformasyonun yayılması ve AB tarafından yanıt olarak alınan önlemler, yanlış ve yanıltıcı içeriğin nasıl önleneceği konusunda önemli bir bakış açısı sunmakla birlikte AB'nin Rusya politikasına dair de önemli tespitler yapmaya yardımcı olmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümü teorik arka plana ayrılmış olup; yaptırımları dış politika aracı olarak ele almakta; AB kurumsal ve yasal düzenlemelerinde yaptırımların yerini incelemektedir. Çalışmanın ikinci bölümü AB'nin Rusya'ya yönelik mevcut yaptırım rejimine değinerek, 2022-2023 döneminde Rusya'ya uyguladığı yaptırımlara odaklanmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde dezenformasyon

---

¹ AB resmî belgeleri ile tutarlı olarak, mevcut çalışmada yaptırım ve kısıtlayıcı önlem/tedbir birbirinin yerine ve aynı kapsamda kullanılmaktadır.

aktörleri olarak tanımlanan medya kuruluşlarına uygulanan yaptırımlar incelenmekte ve bu yaptırımların AB için önemi ve sonuçları değerlendirilmektedir.

1.TEORİK ÇERÇEVE: DIŞ POLİTİKA ARACI OLARAK AB YAPTIRIMLARI

Uluslararası ilişkilerde aktörler, özellikle güvenliklerine yönelik bir tehdit algıladıklarında, diğer aktörlerin davranışlarının bir veya daha fazla yönünü değiştirmeye ikna etmek için farklı dış politika araçları kullanmaktadırlar. Yaptırımlar yüzyıllardır dış politika aracı olarak kullanılmakta ve politika yapıcılar yaptırımların hem “araçsal” hem de “sembolik” birden çok amacı olabileceğini bilmektedirler (Eland, 2018). Literatür incelendiğinde, politika yapıcıların, karar alıcıların ve araştırmacıların dikkati genellikle hedef ülkenin kapasitelerine “saldırmayı”, “zarar vermeyi” veya başka bir şekilde “azaltmayı” amaçlayan askeri güç veya ekonomik yaptırımlar gibi dış politika araçlarına odaklandığı ve teşvikler, ödüller angajman stratejilerinin göreceli olarak geri planda kaldığı görülmektedir (Haass ve O’Sullivan, 2001; Selden, 1999).

Soğuk Savaş sonrası dönemde yaptırımlar (özellikle ekonomik yaptırımlar) iki taraflı ya da çok taraflı uygulamaları ile önem kazanmıştır. Askeri güce karşı “ahlaki üstünlükleri” çerçevesinde çoğu kez şüphe ile karşılanmış ve Irak, Yugoslavya, Haiti gibi örneklerde görüldüğü gibi “savunmasız grupların büyük acılar çekmesi” bu dış politika aracının o anki haliyle “iflas etmesine” yol açmış ve etkinlikleri sorgulanmaya başlanmıştır (Weiss, 1999). 1990lu yıllarda ekonomik yaptırımlarla ilgili çoğu çalışmanın, dış politika araçları olarak etkisiz oldukları sonucuna ulaşmış olmasına karşın, Morgan ve Schwebach (1995), yaptırımların "işe yaramasının" beklenebileceği koşulları belirlemek için yaptırımların “etkililiği sorusuna” önce “mekânsal pazarlık” modelini uygulamışlardır. Daha sonra, çalışmalarını geliştirerek, yaptırımların hedefi olan devlette iç siyasetin etkisini incelemişler ve iki düzeyli bir analiz (two level game) ile iç/dış politika etkileşimine odaklanmışlar ve yaptırımı uygulayan ve hedefte olan iki aktörün “iç siyasi pazarlık süreçlerinin” uluslararası oyunu etkilediğini tespit etmişlerdir (Morgan ve Schwebach, 1995).

Etkilerine göre yaptırımlar farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Örneğin, ithalat ve ihracat yaptırımları genellikle kısa vadede hedef ülkenin ticaret kapasitesini etkilerken, mali ve kültürel yaptırımların caydırıcı etkileri zamanla artmaktadır (Eland, 2018). Yaptırım uygulayan politika yapıcılar yaptırım uygulamayı her düşündüklerinde, hedef ülkenin doğasını, yaptırımların hangi hedeflere ulaşma olasılığının yüksek olduğunu, önlemlerin ne kadar kapsamlı olması gerektiğini ve iyi tanıtılmasının mı yoksa perde arkasında mı yapılması gerektiğini değerlendirmeleri gerektiğini dikkate almalıdırlar (Eland, 2018). Dolayısıyla yaptırım kararı alan bir aktör birçok faktörü aynı anda değerlendirmeli ve iç ve dış olası etkilerini, hedeflenen sonuçlara ulaşma ihtimalini iyi hesap edebilmelidir. Bu açıdan Avrupa Birliği yaptırımları hem Morgan ve Schwebach’ın (1995) vurguladığı “iç siyasi pazarlık”

sürecinin bir sonucu olarak kurgulamakta, hem de uluslararası arenadaki konumunu ve üçüncü ülkelerle ilişkilerini belirleyen ortak bir dış politika aracına dönüştürmeye çalışmaktadır.

AB, Kasım 1993'te Maastricht Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden bu yana farklı koşullar çerçevesinde ve farklı aktörlere yaptırımlar uygulamaktadır (Portela 2010, Giumelli 2013, Erickson 2019). Maastricht Antlaşması ile ortaklık artık Avrupa Birliği'ne dönüşürken, üç sütunlu yapı geliştirilerek ortak bir güvenlik ve dış politika mekanizması oluşturulmuştur. AB yaptırımları, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası'nın (ODGP) diğer öğelerine nazaran farklı bir yapıda olmanın yanı sıra kendine özgü hukuksal bir nitelik de taşırlar ve bu nedenle, yaptırımlara ilişkin içtihat hukukundan çıkarılan herhangi bir sonuç, yalnızca ODGP'nin diğer bölümlerine dikkatle genelleştirilebilir (Eckes, 2018). Aynı şekilde, AB yaptırımlarının siyasi hedefleri ile bunların düzenleyici, idari ve hatta cezai niteliği arasında "içsel gerilim" bulunmakta ve "yapısal bir iyileştirme" gerekmektedir (Eckes, 2018).

AB yaptırımlarının hukuki ve kurumsal yapısı, ilgili anlaşmalar ile düzenlenmektedir. Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 29. maddesi, Avrupa Birliği Konseyi'nin üçüncü ülke hükümetlerine (AB dışı ülkeler), devlet dışı aktörlere ve bireylere (teröristler gibi) karşı, politikaları veya faaliyetlerini değiştirmeleri amacıyla yaptırımlar kabul etmesine izin vermekte, Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 215. maddesi ve 333. maddesi ile yöntemi düzenlenmekte ve Avrupa Birliği Dış İlişkiler Servisi (EEAS) tarafından yürütülmektedir. (Official Journal of the EU, 2016a, 2016b).

AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın (TFEU) 215. maddesi uyarınca, Konsey, tüm üye devletlerde aynı şekilde uygulanmasını sağlamak için TEU'nun 29. maddesi uyarınca kabul edilen kararları uygulamak için gerekli önlemleri alabilmekte, TFEU'nun 333. maddesi ise AB'nin yaptırım uygulama mekanizmalarını düzenlemektedir. Bu madde, yaptırım uygulama kararlarının AB Konseyi tarafından oybirliği ile alınması gerektiğini belirtirken, yaptırım kararları ayrıca, yaptırım uygulanacak ülkenin veya kişilerin listesini, yaptırım türlerini ve sürelerini de belirlemektedir. EEAS, AB'nin yaptırım kararlarını uygulayan ve yaptırımların izlenmesinden sorumlu olan kurumsal mekanizma olurken, AB üyesi ülkelerin dışişleri bakanlıklarıyla yakın işbirliği içinde çalışarak yaptırım kararlarını uygulamakta ve yaptırım listelerini düzenlemektedir. Bunun yanı sıra, AB'nin yaptırım mekanizmalarını düzenleyen kapsamlı bir yaptırım mevzuatı da bulunmaktadır. Bu mevzuat, yaptırım uygulanacak ülke veya kişilere getirilecek kısıtlamaları, yaptırım türlerini ve yaptırımların uygulanması için gerekli prosedürleri detaylı şekilde belirlemektedir. TEU'nun 215. maddesi, AB'nin üye ülkelerin uluslararası anlaşmaların yürütülmesini sağlamak ve uluslararası anlaşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak için uygun önlemler alabileceğini belirtirken, AB'nin yaptırım uygulama yetkisini de içermektedir (Official Journal of the EU, 2016a).

Antlaşmaların yanı sıra, strateji belgeleri de yaptırımların önemini vurgulamaktadır. Örneğin, AB'nin *Küresel Stratejisi* (2016), yirmi birinci yüzyılda AB dış politikası için yenilenmiş, stratejik bir ses oluşturma girişimi olarak sunulmuş ve kısıtlayıcı önlemler diplomasi ile birleştiğinde, barışçıl bir değişim sağlamak için “kilit araçlar” olarak ortaya atılmıştır. Stratejide caydırıcılık, çatışma önleme ve çözümlenmede çok önemli bir rol oynayacağı öngörülmüş ve uluslararası hukuka ve AB hukukuna uygun akıllı yaptırımlar (smart sanctions), ekonomiyi destekleyen ve toplumlara zarar vermeyen hassas bir zeminde hayata geçirilmelidir vurgusunda bulunulmuştur (EEAS, 2016).

Öte yandan, AB'nin *Küresel Stratejisi*, Rusya ile ilişkileri, ortak dış politikasının temelini dayandırdığı *ilkeli pragmatizm* temelinde çerçevelemiş; ikili ilişkileri temel değer ve normlara dayalı fakat pragmatik bir zeminde değerlendirmeye karar vermiştir (Bossuyt ve Elsuwege, 2021). Bu *ilkeli pragmatik* yaklaşım birçok yönden AB açısından istenen sonuçları verememiştir. Ayrıca, AB'nin Kırım'ın ilhakını takip eden süreçte uyguladığı yaptırımlar beklenen etkiyi yaratamamıştır (Aras, 2017; Ahmadli ve Taşkiran, 2020). Zira, 2014 ve 2015 yıllarında imzalanan ancak tam olarak uygulanamayan Minsk Antlaşmaları (Severen, 2021), bazı üye devletlerin bireysel çıkarları ile Birliğin ortak çıkarlarının örtüşmemesi (Van der Togt, 2021), iki tarafın diyalog zemininden uzak “monolog” yaklaşımları (Petrova, 2021), AB'nin Rusya'ya yaptırım rejimi uyguladığı süreçte dahi iki taraf arasındaki enerji ticaret kapasitesinin artması (Siddi, 2021), Rusya'ya olan enerji bağımlılığının özellikle bazı üyeler açısından gözden çıkarılamaması gibi etkenler AB yaptırımlarının beklenen sonuçlardan uzaklaşmasına yol açmıştır.

AB yaptırımlarını sistematik bir şekilde ve neden, nerede, nasıl ve ne zaman soruları çerçevesinde ele alan çalışmaları Giumelli, Hoffmann ve Książczaková (2021) yaptırımların, AB'nin uluslararası aktör olma iddiasındaki ulus üstü yapısına nasıl katkıda bulunduğunu açıklamaktadırlar. Yazarlara göre, öncelikle, yaptırımlar, uluslararası “aktörlüğün” (actorness) konsolidasyonuna önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Zira, AB'nin kendi askeri gücünden yoksun yapısı uluslararası krizlerde elini zayıflatmakta, bu açıdan etkin rol oynamak için yaptırımları kullanmaktadır. Bu durum AB'yi zaman içinde yaptırımlara daha fazla bağımlı hale getirmektedir. Öte yandan, yaptırımlar, AB'nin otonom bir aktör olarak “normatif güç” iddialarını pekiştirmektedir. Bu açıdan ele alındığında, yaptırımların çoğunlukla demokrasi teşviki, kriz sonrası geçiş dönemlerini güvende tutmak ve nükleer silahların yayılmasını önlemek gibi amaçlara hizmet ettiği görülmektedir (Giumelli, Hoffmann ve Książczaková, 2021).

2. AB'NİN RUSYA'YA YÖNELİK YAPTIRIM REJİMİ

AB Mart 2014'ten bu yana, başlangıçta Kırım ve Sivastopol'ün ilhakına ve Ukrayna'nın kasıtlı olarak istikrarsızlaştırılmasına yanıt olarak, Rusya'ya karşı aşamalı olarak kısıtlayıcı önlemler (yaptırımlar) uygulamaktadır. Şubat 2022'de AB, Ukrayna'nın Donetsk ve Luhansk vilayetlerinin hükümet dışı kontrolündeki bölgelerinin tanınmasına ve Rus silahlı kuvvetlerinin bu bölgelere girmesi emrine cevaben yeni yaptırım kararları almıştır. Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik askeri saldırısına yanıt olarak AB, yaptırımları büyük ölçüde genişletmiş, önemli sayıda kişi ve kurumu yaptırım listesine dahil etmiştir (European Commission, 2023b). Ayrıca AB tarafından Rusya'nın ekonomik temelini zayıflatmak, onu kritik teknolojilerden ve pazarlardan mahrum bırakmak ve savaşma kabiliyetini önemli ölçüde azaltmak amacıyla benzeri görülmemiş önlemler alınmıştır. 2022 Şubat- 2023 Mart arasındaki 1 senelik dönemde 10 tane yaptırım paketi oluşturulmuş, bu yaptırımlar; Kırım'ın ilhakı ve Minsk Antlaşmalarının uygulanmamasının ardından 2014'ten beri Rusya'ya uygulanan mevcut yaptırım ve kısıtlayıcı önlemlere eklenmiştir. Yaptırımlar, hedefli² kısıtlayıcı önlemler (bireysel yaptırımlar), ekonomik yaptırımlar, vize önlemleri gibi farklı şekillerde olmak üzere geniş bir kapsamda hayata geçirilmiştir (European Council, 2022b).

AB'nin bu kapsamlı paketleri, yaptırım uygulanan kişiler listesine Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin gibi çatışmanın kilit figürlerini dahil etmesi, önemli bankaları hedef alarak işlemleri sınırlamayı ve Rusya'nın küresel sahnede birçok pazara erişimini kısıtlamayı hedeflemesi, medya kuruluşları gibi sektörleri dahil etmesi gibi özellikleri dolayısıyla Rusya'ya yönelik önceki yaptırım rejiminden farklılaşmıştır. Ayrıca, kısıtlayıcı önlemlerin “en önemli evrimi” sayılabilecek gelişme AB'nin Rus petrol ve kömür gibi fosil yakıt tedariki ile tüm bağlarını kesme taahhüdünü göstermesi olmuştur. Özellikle bu yönüyle, AB üyesi ülkeler arasında tartışmalı bir uzlaşma süreci olması ve Rusya ekonomisinin önemli bir bölümü üzerindeki baskıyı değiştirmesi nedeniyle AB dış politikasında önemli bir dönüm noktası haline gelmiştir (Vilà Sánchez, 2023).

2022 Şubattan itibaren hayata geçirilen ekonomik yaptırımlar, Rusya'nın saldırılarını sürdürme kabiliyetini etkili bir şekilde engelleyerek askeri kapasitesini zayıflatmayı hedeflemiştir. Ekonomik yaptırımlar, Temmuz 2016'dan bu yana peş peşe altı ay süreyle uzatılmış, uzatma kararı her seferinde Minsk Anlaşmalarının uygulanma esaslarının değerlendirilmesinin ardından alınmıştır. Ekonomik yaptırımlar halihazırda 31 Temmuz 2023'e kadar uzatılmıştır (European Commission, 2023).

---

² Hedefli yaptırımlar (ve bu tür yaptırımların temel haklar ile çatışabilme potansiyeli) ile ilgili kapsamlı bir çalışma için bkz: Göçmen, İ. (2019). Avrupa Birliği'nin Hedefli Yaptırımları: Temel Hakların Korunması Temelinde Bir Değerlendirme. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 16(63), 119–137.

Bireysel yaptırımlar, Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne, egemenliğine ve bağımsızlığına zarar veren eylemleri desteklemekten, finanse etmekten veya uygulamaktan sorumlu olan veya bu eylemlerden çıkar sağlayan kişileri hedef almıştır. Bu kapsamda yaptırım uygulanan kişiler arasında Vladimir Putin, Sergei Lavrov, Viktor ve Oleksandr Yanukoviç'in yanı sıra, Milli Güvenlik Kurulu üyeleri, bakanlar, valiler ve yerel politikacılar, üst düzey yetkililer ve askeri personel, komutanlar, iş adamları ve oligarklar, Kremlin yanlısı ve Ukrayna karşıtı propagandacılar da dahil edilmiştir. Ayrıca, bireysel yaptırım uygulananların listesine Bucha ve Mariupol'da işlenen zulümlerden, sivillere yönelik saldırılardan, Ukraynalı çocukların sınır dışı edilmesi ve zorla evlat edinilmesinden, dron üretimi ve temininden sorumlu veya katkısı olan kişiler de dahil edilmiştir (Official Journal of the EU, 2023).

Vize kısıtlamalarına dair tedbirler, Eylül 2022'de, AB'nin Rusya ile Vize Kolaylaştırma Anlaşmasını tamamen askıya alması ile kabul edilmiştir. Bu durum Rus vatandaşlarının artık AB'ye ayrıcalıklı erişiminin olmadığı ve daha uzun, daha masraflı ve daha zor bir vize başvuru süreciyle karşı karşıya oldukları anlamına gelmektedir. Üye devletler, Rus vatandaşlarının kısa süreli vize başvurularını işleme koyma konusunda geniş takdir yetkisine sahiptir ve AB'ye seyahat etmek isteyen Rus vatandaşlarını daha kapsamlı bir inceleme sürecine tabi tutulabilmektedirler (European Commission, 2023c).

Ekonomik ve finansal açıdan, Rusya'nın AB sermaye piyasalarına erişimini kesmeyi, yaptırım uygulanan kuruluşların borçlanma maliyetlerini artırmayı ve Rusya'nın endüstriyel kapasitesini kademeli olarak aşındırmayı hedefleyen yaptırımlar devreye sokulmuştur. Ulaşım sektöründe, AB hava sahası Rus uçaklarına (oligarkların özel jetleri dahil) kapatılmış, enerji sektöründe petrol, kömür, çelik dahil olmak üzere ithalat ve ihracat yasakları getirilmiş, lüks tüketim mallarının Rusya'ya ihracatı yasaklanmış ve dronlar, yazılımları ve ilgili teknolojilerle ilgili yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır. Şubat 2023 itibari ile, devreye sokulan on yaptırım paketi sonucunda toplamda 1473 kişiye ve 205 kuruma (varlık ve kuruluş) yaptırım uygulanmaktadır. (European Commission, 2023c). Kısıtlayıcı önlem uygulanan varlıklara bankalar ve finans kurumları; askeri ve savunma sektörlerindeki şirketler, havacılık, gemi yapımı ve makine yapımı sektörlerindeki şirketler; silahlı kuvvetler ve paramiliter gruplar ve siyasi partilerin yanı sıra propaganda ve dezenformasyondan sorumlu medya kuruluşları da dahil edilmiştir (European Council, 2022a).

3. RUSYA'NIN DEZENFORMASYON AKTÖRLERİNE YÖNELİK AB YAPTIRIMLARI

Rusya'nın elini zayıflatmayı ve direncini kırmayı hedefleyen geniş kapsamlı otonom yaptırımlardan dezenformasyon ve propaganda aracı olarak kabul edilen aktörlere yönelik olanları ayrı bir öneme

sahiptir.³ Zira, AB'nin Rusya ile ilişkilerinde hibrit tehditlerle mücadele önemli bir yer tutmakta güvenlik algısına medya gibi yumuşak güç unsurlarını da dahil etmektedir. AB, Rusya'nın, hem AB'yi, üye devletlerini hem de komşularını "istikrarsızlaştırma stratejisini geliştirmek için sistematik, uluslararası bir dezenformasyon, bilgi manipülasyonu ve gerçekleri çarpıtma kampanyası yürütmekte" olduğunu ileri sürmektedir (European Council, 2022b). Buna karşı koymak için AB, Kremlin destekli birçok dezenformasyon kuruluşunun yayın faaliyetlerini ve lisanslarını askıya almıştır. Bunlar arasında Sputnik ve yan kuruluşları, Russia Today ve yan kuruluşları, Rossiya RTR / RTR Planeta, Rossiya 24 / Rusya 24, Rossiya 1, TV Centre International, NTV/NTV Mir, REN TV, Pervyi Kanal yer almaktadır.⁴

AB'nin dezenformasyon aktörlerine yönelik yaptırımları, kablo, uydu, internet yayınları, online platformlar, web siteleri ve uygulamalar dahil olmak üzere AB üye ülkelerindeki faaliyetlerinin yanı sıra bu ülkelere yönelik tüm iletim ve dağıtım araçlarını da kapsamaktadır. Ayrıca AB, medya kuruluşlarının yöneticilerini, sorumlu editörlerini ve propaganda ve dezenformasyondan sorumlu gördüğü kişileri de yaptırımlar listesine dahil etmektedir. AB'nin açıklamasına göre, Rusya, tüm bu mecraları, Ukrayna'ya yönelik askeri saldırganlığı da dahil olmak üzere "kasıtlı olarak propaganda yaymak ve dezenformasyon kampanyaları yürütmek için" kullanmakta, dolayısıyla yasaklanmaları AB güvenliği için önemli görülmektedir (European Council, 2022b).

Rusya'nın, iç ve dış politikada dezenformasyon kanallarını kullandığı iddia eden literatürde, Vladimir Putin ve Rusya ordusu için desteği sağlamak ve sürekliliğini mümkün kılmak, Avrupa'nın normatif güç iddialarını eleştirerek liberal değerlerin inandırıcılığını yıkmak, Avrupa değerlerinin Rusya'nın siyasi gündemi ile ters düştüğü tezini pekiştirmek gibi temel motivasyonları olduğu değerlendirilmektedir (Hansen, 2019: 31).

Avrupa Komisyonu (2023a) dezenformasyonu Avrupa demokrasisine bir tehdit olarak görmekte, Avrupa vatandaşları için endişe yaratıcı olduğunu vurgulamaktadır. Avrupa vatandaşlarının %83'ü dezenformasyonun demokrasiyi tehdit ettiğini düşünmekte, Avrupalı gençlerin %63'ünün haftada bir kereden fazla sahte/ yalan habere maruz kaldığını söylemekte ve Avrupalıların %51'inin online

---

³ Dezenformasyon, mezenformasyon, malenformasyon, yalan/sahte haber, propaganda gibi terimler bu çalışma kapsamında dezenformasyon kavramı altında kullanılmakta, AB'nin Rusya'ya yönelik uyguladığı yaptırımlarda farklı türleri arasında ayırım yapmamasından kaynaklı, AB resmî belgeleri ve açıklamaları ile uyumlu bir yaklaşım izlenmektedir. Bahsi geçen kavramlar ile detaylı bilgi için örneğin bkznz: Ateş, A. (2022). Dezenformasyonla Mücadele: Kavramlar ve Kurumlar. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 21(3), 1574–1586.

⁴ Rus devleti tarafından finanse edilen yayın organları Russia Today ve Sputnik, Kremlin'in uluslararası dezenformasyon kampanyasının resmi figürleri olarak bilinmektedir. Russia Today, YouTube'da bir milyardan fazla görüntülenen altı dilde sekiz TV kanalından oluşan bir ağa sahipken, Sputnik 30 dilde haber web sitesine sahiptir. Özellikle bu iki medya kuruluşunun Rusya'nın dezenformasyon stratejisindeki rolü ile ilgili detaylı bilgi için bkznz: Ramsay, G., & Robertshaw, S. (2019). Weaponising news: RT, Sputnik and targeted disinformation | The Policy Institute | King's College London. www.kcl.ac.uk website: <https://www.kcl.ac.uk/policy-institute/research-analysis/weaponising-news>

dezenformasyona maruz kaldığını öne sürmektedir (European Commission, 2023a). AB açısından, dezenformasyon kanalları topluma farklı şekillerde etki edebilmekte ve doğrudan veya dolaylı biçimlerde zararlar verebilmektedir. Bunlar arasında AB kurumlarına ve medyaya olan güveni aşındırmak, seçim güvenliğini riske atmak, vatandaşların bilinçli kararlar verme yeteneğini engellemek, ifade özgürlüğünü zedelemek gibi tehlikeler sayılmaktadır. Özellikle kriz dönemlerinde bu etki daha da belirgin bir hal almaktadır. Örneğin COVID-19 krizi sırasında aşılara ilgili yanlış bilgiler, yanıltıcı sağlık bilgileri, asılsız iddialar, komplo teorileri halk sağlığını tehlikeye atmıştır. Güncel kriz ortamında ise, Kremlin yanlısı saldırgan dezenformasyon ve savaş propagandası, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik askeri saldırganlığına eşlik etmekte (European Commission, 2023a), bu durum da AB'nin yaptırımlar ile dezenformasyon kanallarını yasaklaması ile sonuçlanmaktadır.

Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'ya yönelik geniş çaplı işgalini çevreleyen dezenformasyon, aslında Rusya'nın Ukrayna'ya ve demokrasilere karşı uzun süredir devam eden algı yaratma operasyonlarında bir tırmanışa işaret etmektedir (OECD, 2022). Bu durumun Rusya'da siyasi muhalefet üzerinde artan kısıtlamalarla birleşerek, propaganda ve tarihsel revizyonizmden kaynaklanan dezenformasyon anlatıları ve komplo teorileri ile desteklendiği görülmektedir (OECD, 2022). Örneğin, 2014'te Rusya'nın ilhakından sonra Kırım'ın “her zaman Rus olduğu” konusunda ısrar edilmesi (Coynash, 2021), “Ukrayna hükümetine neo-Nazi etkisi hakkında yanlış iddialara” ve “Ukrayna/ABD biyolojik silah laboratuvarları hakkındaki komplo teorilerine” uzanan bu çabalar, Rus hükümetinin ve bağlantılı aktörlerin dezenformasyonu “bir silah” olarak kullanarak rakiplerinin dikkatini dağıtmak ve kafalarını karıştırmak amacıyla kullandıklarını göstermektedir (OECD, 2022; Ramsay ve Robertshaw, 2019).

AB'nin odağı, krizin en başından itibaren, temelde Rusya'nın sürekli doğrudan veya dolaylı kontrolü altında olduğu bilinen Sputnik ve Russia Today'de olmuştur. Zira Ukrayna'ya yönelik askeri saldırganlığın iletmesi ve desteklenmesi ve komşu ülkelerin istikrarsızlaştırılması için gerekli, etkili ve sistematik uluslararası bir dezenformasyon, bilgi manipülasyonu ve gerçeklerin çarpıtılması kampanyası bu araçlarla yürütülmektedir (Council of the EU, 2022). Sputnik ve Russia Today kaynaklı dezenformasyon ve bilgi manipülasyonu, özellikle seçim dönemlerinde, sivil toplumu, etnik azınlıkları, sığınmacıları ve AB ve üye devletlerdeki demokratik kurumların işleyişini “defalarca ve tutarlı bir şekilde hedef almış” (Council of the EU, 2022), Rusya'nın 2014 Ukrayna krizinde izlediği “hibrit savaş yönteminin propaganda ayağını önemli ölçüde üstlenmiştir” (Darıcı ve Özdal, 2017, 137).

Yüksek Temsilci Joseph Borell, “Kremlin tarafından sistematik bilgi manipülasyonu ve dezenformasyon, Ukrayna'ya saldırısında operasyonel bir araç olarak kullanılıyor. Aynı zamanda Birliğin kamu düzeni ve güvenliğine yönelik önemli ve doğrudan bir tehdittir” vurgusu yapmaktadır

(Council of the EU, Press release, 2022). Dezenformasyon aktörlerine yönelik yaptırımların gerekçesini açıklarken ise Borell “Putin’in manipülasyon operasyonuna karşı önemli bir adım atıyor ve AB’de Rus devleti kontrolündeki medyanın musluğunu kapatıyoruz. Baş yazı işleri müdürü Simonyan da dahil olmak üzere Russia Today’nin baş editörlerine daha önce yaptırımlar uygulamıştık ve bu kuruluşların Birliğimiz içinde yürüttüğü faaliyetleri de hedef almak son derece mantıklı” ifadelerini kullanmaktadır (Council of the EU, Press release, 2022). Bu açıklamalarda da vurgulandığı üzere Rusya medya kuruluşları sistematik bilgi manipülasyonu vasıtasıyla operasyonel bir araç olarak görülmekte ve AB güvenliğine doğrudan tehdit olarak algılanmaktadır. Ayrıca, bu medya araçlarına yönelik yaptırımlar salt AB üye ülkelerinde ve dillerinde sınırlı kalmamakta, 25 Şubat 2023’te kabul edilen onuncu yaptırım paketi ile Russia Today Arabic ve Sputnik Arabic yayın lisansları da askıya alınmaktadır (European Commission, 2023b).

SONUÇ

Avrupa Birliği, Mart 2014’ten bu yana Rusya’ya kademeli olarak arttırdığı yaptırımlar/kısıtlayıcı önlemler uygulamaktadır. Giderek sertleşen ve kapsamı genişleyen bu AB yaptırımları temelde Rusya’nın 2014’te Kırım’ı yasadışı ilhakı, 2022’de Ukrayna’ya yönelik “benzeri görülmemiş ve sebepsiz askeri saldırısı” (European Commission, 2023b) ve 2022’de Ukrayna’nın Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia ve Herson bölgelerinin yasadışı ilhakına cevap olarak ortaya çıkmıştır. Kısıtlayıcı tedbirlerin amacı, AB tarafından, Rusya’nın ekonomik temelini zayıflatmak, onu kritik teknolojilerden ve pazarlardan mahrum bırakmak ve savaşma kabiliyetini önemli ölçüde azaltmak olarak açıklanmıştır.

AB eşi benzeri görülmemiş yaptırım kararlarını büyük ölçüde genişletirken, önemli sayıda kişi, sektör ve kurumu hem sembolik hem araçsal olarak yaptırım listesine dahil etmiştir. Şubat 2022- Şubat 2023 arası 1 yıllık süreci kapsayan yaptırımlar ve kısıtlayıcı önlemler 10 farklı paket şeklinde hayata geçirilmiştir. Bu çalışma, bahsi geçen yaptırımları bir dış politika aracı olarak ele alarak AB’nin Rusya politikasını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın teorik arka planında vurgulandığı üzere, yaptırımların bir dış politika enstrümanı olarak kullanılmasının tarihi eskidir ve çeşitli türleri göz önünde bulundurulduğunda olası etkisi ve sonuçları birçok etkenin bir arada değerlendirilmesi ile mümkün olabilmektedir.

AB’nin 2014’ten 2022 yılına kadar Rusya’ya yönelik yaptırımları beklenen sonuçları verememiş, bu durumda üye devletlerin bireysel çıkarlarının örtüşmediği alanların varlığı, 2016’dan itibaren devreye soktuğu Küresel Strateji ile ilkeli ama pragmatik olma çabasının sonucu olarak işbirliği ve yaptırım mekanizmasını bir arada kullanma isteği, karşılıklı niyetlerin samimiyetine inanmama ve iki aktörün

monologlarının diyaloga dönüşmemesi, Rusya'nın AB'yi etkin bir aktör olarak görmeyip yaptırımların caydırıcı etki yaratamaması gibi gerekçeler etkili olmuştur. Önceki yaptırımların etkili caydırıcı araçlar olmadığının en basit kanıtı aslında Rusya'nın 2022 Şubat'ında Ukrayna'ya askeri müdahalesi ile başlayan süreç olmuştur.

AB'nin ortak dış ve güvenlik politikasının diğer araçlarının zayıflığı, literatürde sıklıkla yer bulan ortak dış politika zafiyeti, 2022 yılından itibaren yaşanan mevcut krizde, yaptırımların bir dış politika aracı olarak sürekliliğini korumasına yol açmış ve ortak dış politika üretmedeki muhtemel zafiyet yaptırımların dozu arttırılarak aşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın kapsamı dahilinde ele alınan AB'nin otonom yaptırımları “bölgesel güç” olma iddiası ve “aktörlüğü” ve çalışmanın odağındaki dezenformasyon araçlarına yönelik yaptırımlar demokrasi temelli “normatif güç” olma iddiaları açısından önemli görülmektedir. Dezenformasyon aktörlerine yönelik kısıtlayıcı önlemlerin paketlere sürecin en başından itibaren dahil edilmesi ve en son pakette de yer verilmesi, AB'nin hibrit tehditlere yönelik kaygısını ve mücadelenin salt askeri ve ekonomik temelli görülmediği güvenlik algısını kanıtlar niteliktedir.

AB, yaptırımlar ile Rusya'ya caydırıcı, yıpratıcı, zarar verici ve ekonomik, askeri, sivil gücünü zayıflatıcı en önemli araç olarak yaptırımları kullanmaya devam etmektedir. Eşi benzeri görülmemiş, giderek ağırlaşan, sayısı ve kapsamı genişleyen, etki ettiği alan, kurum ve birey sayısı artan aynı zamanda uluslararası destek de gören bu yaptırımların Rusya açısından uzun vadeli sonuçlarını zaman gösterecektir. Ancak, AB Rusya karşıtı ve Ukrayna destekçisi politikasında kararlı görünmektedir. AB ve üye devletler, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik “acımasız, sebepsiz ve haksız askeri saldırısını” ve Ukrayna'nın Donetsk, Luhansk, Zaporizhzhia ve Herson bölgelerinin yasadışı ilhakını kınamaya, yaptırımları uygulamaya devam etmektedir. Avrupa Birliği Liderler Zirvesi'nin Şubat 2023'teki en güncel açıklamasında (European Council, 2023): “Rusya bu iğrenç savaşı derhal durdurmalı. Avrupa Birliği, ne kadar sürerse sürsün, kararlı desteğiyle Ukrayna'nın yanında olacaktır” ifadelerine yer verilmektedir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, AB Rusya ile farklı alanlarda verdiği mücadelede dezenformasyon araçlarına büyük önem atfetmektedir. Son yaptırım paketinin açıklanmasının ardından Yüksek Temsilci Joseph Borell Rusya'nın savaşın önemli bir aracı olarak bilgi manipülasyonunu kullandığını ve savaşın “sadece patlayıcı kullanmak, bomba mermi kullanmak, insan öldürmek değil. Bu zihinle ilgili, ruhunuzu nasıl fethedeceğinizle ilgili” diyerek vurgulamaktadır (Szucs, 2023). Borell'e göre “dezenformasyon ve propaganda kaynakları bugün Kremlin'in bir silahı. Ve bu silah bir silahtır; acıtır, öldürür. Halkın neler olup bittiğini anlama kapasitesini ve sonuç olarak hükümetlerin konumunu ve uluslararası kuruluşların kararlarını öldürür” (EEAS, 2023) diyerek, aynı açıklamasında, AB'nin

dezenformasyondan kaynaklanan tehditler hakkında bilgi toplayacak ve bilgi manipülasyonunu takip edecek yeni bir Merkez açacağını duyurmakta, “bir gecede bitmeyecek uzun vadeli bir savaşa” AB’nin ancak bu şekilde hazır olacağını altını çizmektedir. Sonuç olarak, AB Rusya’nın devlet destekli medya kuruluşlarını dezenformasyon aktörleri olarak nitelermekte, bu aktörleri güvenliğe, demokrasiye ve düzene tehdit olarak algılamakta ve Birlik içinde ve yakın çevresinde istikrarı sağlamanın başlıca yöntemlerinden birini Rusya kaynaklı bilgi akışını kısıtlamakta görmektedir.

European Union Sanctions on Russia: Sanctions as A Foreign Policy Tool

EXTENDED SUMMARY

Russia's military intervention in Ukraine in 2022 brought a threat to the European Union (EU) on its borders and a determined reaction to its immediate agenda. The speed of action of the Union, the determination to act together with member states, and its capacity to put discourses into action have been unusual. On the one hand, this situation was an unexpected development for those who emphasized the polyphonic and disorganized nature of EU foreign policy, on the other hand, it was not too surprising for those who closely followed the EU sanctions against Russia and its general approach since 2014. The reason was that EU-Russia relations have followed a complicated and problematic course for both actors since they officially started after the collapse of the Soviet Union in 1991. In particular, the 2004 eastern enlargement of the EU and the inclusion of former Soviet Bloc members in the Union reinforced security concerns for both sides.

The development that put the bilateral relations in a deadlock was the Ukraine crisis, which was triggered by Russia's annexation of Crimea in 2014. Since that date, relations have regressed and remained tense despite the sanctions regime implemented by the EU. The reasons have been the non-implementation of the Minsk Agreements, Russia's failure to comply with international law and norms, and the EU's efforts to maintain cooperation along with the sanctions regime based on its *principled pragmatism* approach.

The war, which started with Russia's military intervention in Ukraine in 2022, caused the EU to add new sanctions to its current regime. The aims of EU sanctions were described as weakening Russia's economic base, depriving it of critical technologies and markets, and significantly reducing its ability to fight. Sanctions (or restrictive measures as enshrined in EU official documents) are one of the means to support the objectives of the EU's Common Foreign and Security Policy (CFSP) (EEAS, 2021). These include protecting the EU's values, core interests, and security; consolidating and supporting democracy, the rule of law, human rights, and the principles of international law; peacekeeping, conflict prevention, and strengthening international security. In this respect, the EU uses sanctions/restrictive measures as a foreign policy tool.

The EU applies three types of sanctions regimes (EEAS, 2021): the first type is the sanctions imposed by the United Nations Security Council (UNSC), which the EU has transposed into its law, and the second is the UNSC sanctions that the EU strengthens by imposing stricter and additional measures (mixed sanctions) and finally the sanctions regime that the EU decides to implement fully autonomously. This study focuses on the third type of sanctions regime, and it examines the EU's autonomous sanctions regime on Russia.

The article questions the EU sanctions imposed on Russia, within the framework of sanctions as a foreign policy tool. It studies the EU's legal and institutional mechanisms to apply sanctions to third countries. It finds out that the EU's sanctions regime towards Russia from 2014 to 2022 did not yield the expected results. The reasons for such outcomes have been the existence of areas/sectors where the individual interests of the member states do not coincide, the use of cooperation and sanction tools together as a result of *principled pragmatism* introduced with the Global Strategy in 2016, not believing in the sincerity of mutual intentions, the failure of the dialogue between the two actors, Russia's not seeing the EU as an effective actor and not taking the sanctions seriously. The simplest proof that previous sanctions did not produce a deterrence effect is the process itself that started with Russia's military intervention in Ukraine in February 2022.

The article finds out that, the weakness of other instruments of the EU's common foreign and security policy, which is frequently found in the literature, has been tried to overcome by increasing the scope and intensity of sanctions in the current crisis. Another finding of the article is that the EU's autonomous sanctions towards Russia, which are discussed within the scope of this study, are important in terms of the EU's claim to be a "regional power", "normative power" and its "actorness". The inclusion of restrictive measures against disinformation actors in the sanctions packages from the very beginning of the crisis proves the EU's concern about hybrid threats and the perception of security that the Russian challenge is not considered purely military and economic. To sum up, the EU perceives Russia's disinformation instruments as a threat to its security, democracy, unity, and order, and sees restricting the flow of information originating from Russia as one of the main methods of ensuring stability in the Union and its immediate neighborhood.

KAYNAKÇA

- Ahmadli, K., & Taşkıran, C. (2020). Ukrayna Krizi Bağlamında Avrupa Birliği Tarafından Rusya'ya Uygulanan Yaptırımlar ve Etkileri. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 125–138.
- Aras, İ. (2017). Avrupa Birliği'nin Kırım'ın İlhakına Bakışı: Rusya'ya Yönelik Yaptırımlar. *Karadeniz Araştırmaları*, 53, 29–50.
- Ateş, A. (2022). Dezenformasyonla Mücadele: Kavramlar ve Kurumlar. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(3), 1574–1586.
- Bossuyt, F., & Elsuwege, P. V. (2021). *Principled pragmatism in practice : the EU's policy towards Russia after Crimea*. Leiden ; Boston: Brill.
- Cardwell, P. J., & Moret, E. (2022). The EU, sanctions and regional leadership. *European Security*, 32(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/09662839.2022.2085997>
- Council of the European Union. (2022). EU Imposes Sanctions on State-Owned Outlets RT/Russia Today and Sputnik's Broadcasting in the EU. Retrieved March 1, 2023, from [www.consilium.europa.eu](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-) website: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions->
- Coynash, H. (2021). Moscow's proxy "republics" announce that Donbas is and always was "Russian." Retrieved from Kharkiv Human Rights Protection Group website: <https://khpg.org/en/1608808705>
- Darıcı, A. B., & Özdal, B. (2017). Rusya Federasyonu'nun Siber Güvenlik Kapasitesini Oluşturan Enstrümanların Analizi. *Bilig*, 83, 121–146.
- Eckes, C. (2012). EU Counter-Terrorist Sanctions against Individuals: Problems and Perils. *European Foreign Affairs Review*, 17(Issue 1), 113–132. <https://doi.org/10.54648/eerr2012006>
- Eckes, C. (2018). The law and practice of EU sanctions. In S. Blockmans & P. Koutrakos (Eds.), *Research Handbook on the EU's Common Foreign and Security Policy* (pp. 206–229). UK: Edward Elgar Publishing Limited. <https://doi.org/10.4337/9781785364082.00019>
- EEAS. (2016). Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy. Retrieved from https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf
- EEAS. (2021). European Union sanctions | EEAS Website. Retrieved from [www.eeas.europa.eu](https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-sanctions_en) website: https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-sanctions_en
- EEAS. (2023). Disinformation: Opening speech by High Representative/Vice-President Josep Borrell at the EEAS Conference on Foreign Information Manipulation and Interference | EEAS Website. Retrieved February 25, 2023, from

www.eeas.europa.eu website: https://www.eeas.europa.eu/eeas/disinformation-opening-speech-high-representativevice-president-josep-borrell-eeas-conference_en

Eland, I. (2018). Economic Sanctions as Tools of Foreign Policy. In D. Cortright, G. A. Lopez, & R. V. Dellums (Eds.), *Economic Sanctions Panacea or Peacebuilding in a Post-Cold War World?* Routledge.

Erickson, J. L. (2019). Punishing the violators? Arms embargoes and economic sanctions as tools of norm enforcement. *Review of International Studies*, 46(1), 96–120. <https://doi.org/10.1017/s0260210519000329>

European Commission. (2023a). A strengthened EU Code of Practice on Disinformation. Retrieved March 1, 2023, from [commission.europa.eu website: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan/strengthened-eu-code-practice-disinformation_en](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan/strengthened-eu-code-practice-disinformation_en)

European Commission. (2023b). EU agrees 10th package of sanctions against Russia. Retrieved March 1, 2023, from European Commission - European Commission website: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1185

European Commission. (2023c). EU restrictive measures against Russia over Ukraine (since 2014). Retrieved February 27, 2023, from [www.consilium.europa.eu website: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/](https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/)

European Commission, Press Release. (2022). Press corner. Retrieved January 1, 2021, from European Commission - European Commission website: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3664

European Council. (2022a). EU response to Russia's invasion of Ukraine. Retrieved February 28, 2023, from [www.consilium.europa.eu website: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/](https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/)

European Council. (2022b). EU sanctions against Russia explained. Retrieved February 27, 2023, from Council of the European Union website: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>

European Council. (2023). Special European Council, 9 February 2023. Retrieved February 28, 2023, from [www.consilium.europa.eu website: https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2023/02/09/](https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2023/02/09/)

Giumelli, F. (2013). *How EU Sanctions Work: lessons learned from the EU experience*. Farnham: Ashgate.

Giumelli, F., Hoffmann, F., & Książczaková, A. (2021). The when, what, where and why of European Union sanctions. *European Security*, 30(1), 1–23. <https://doi.org/10.1080/09662839.2020.1797685>

- Göçmen, İ. (2019). Avrupa Birliği'nin Hedefli Yapıtları: Temel Hakların Korunması Temelinde Bir Değerlendirme. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 16(63), 119–137. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.621331>
- Haass, R. N., & O'Sullivan, M. L. (2001). *Honey and Vinegar. Incentives, Sanctions and Foreign Policy*. Brookings Institution Press.
- Hansen, F. S. (2019). Trolls in your feed: Russian disinformation. DIIS Danish Institute for International Studies. Retrieved from <https://www.diis.dk/en/trolls-in-your-feed-russian-%20disinformation>
- Hufbauer, G. C., Schott, J. J., Elliott, K. A., & Oegg, B. (2009). *Economic sanctions reconsidered*. Washington, Dc Peterson Institute For International Economics.
- Morgan, T. C., & Schwebach, V. L. (1995). Economic sanctions as an instrument of foreign policy: The role of domestic politics. *International Interactions*, 21(3), 247–263. <https://doi.org/10.1080/03050629508434868>
- OECD. (2022). Disinformation and Russia's war of aggression against Ukraine: Threats and governance responses (p. <https://www.oecd.org/ukraine-hub/en/>).
- Official Journal of the EU. (2016a). EUR-Lex - 12016E215 - EN - EUR-Lex. Retrieved from Europa.eu website: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016E215>
- Official Journal of the EU. (2016b). EUR-Lex - 12016M029 - EN - EUR-Lex. Retrieved from Europa.eu website: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M029>
- Official Journal of the EU. (2023). EUR-Lex - L:2023:035:TOC - EN - EUR-Lex. Retrieved March 1, 2023, from eur-lex.europa.eu website: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2023:035:TOC>
- Petrova, I. (2021). Two Monologues Don't Make a Dialogue. In F. Bossuyt & P. V. Elsuwege (Eds.), *Principled Pragmatism in Practice* (pp. 62–85). Brill. https://doi.org/10.1163/9789004453715_005
- Portela, C. (2010). *European Union sanctions and foreign policy : when and why do they work?* Milton Park, Abingdon, Oxon England ; New York: Routledge.
- Ramsay, G., & Robertshaw, S. (2019). *Weaponising news: RT, Sputnik and targeted disinformation* | The Policy Institute | King's College London. Retrieved from www.kcl.ac.uk website: <https://www.kcl.ac.uk/policy-institute/research-analysis/weaponising-news>
- Selden, Z. A. (1999). *Economic sanctions as instruments of American foreign policy*. Westport, Conn.: Praeger.

- Severen, S. V. (2021). The Minsk Agreements and the Sanctions Regime in EU-Russia Relations. In F. Bossuyt & P. V. Elsuwege (Eds.), *Principled pragmatism in practice : the EU's policy towards Russia after Crimea* (pp. 17–40). Leiden: Brill Nijhoff.
- Siddi, M. (2021). The EU's Energy Relationship with Russia. In F. Bossuyt & P. V. Elsuwege (Eds.), *Principled Pragmatism in Practice* (pp. 216–233). Brill Nijhoff. https://doi.org/10.1163/9789004453715_013
- Szucs, A. (2023). EU to open new center fighting “Russian disinformation.” Retrieved February 25, 2023, from www.aa.com.tr website: <https://www.aa.com.tr/en/europe/eu-to-open-new-center-fighting-russian-disinformation/2809808>
- Van der Togt, T. (2021). The Role of EU Member States and the Future of EU-Russia Relations. In F. Bossuyt & P. V. Elsuwege (Eds.), *Principled Pragmatism in Practice* (pp. 40–61). Brill Nijhoff. https://doi.org/10.1163/9789004453715_004
- Vilà Sánchez, E. (2023). European Union's sanctions regime on the Russian Federation from 2014 to 2022. *Quaderns IEE*, 2(1), 25–60. <https://doi.org/10.5565/rev/quaderns.iee.38>
- Weiss, T. G. (1999). Sanctions as a Foreign Policy Tool: Weighing Humanitarian Impulses. *Journal of Peace Research*, 36(5), 499–509. <https://doi.org/10.1177/0022343399036005001Z>. (2003).

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i> %100	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Ayşe Gülce UYGUN
Tasarım / <i>Design</i> %100	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Ayşe Gülce UYGUN
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i> %100	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Ayşe Gülce UYGUN
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i> %100	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Ayşe Gülce UYGUN
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i> %100	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Ayşe Gülce UYGUN